

AFECTES SÒNICS

ART SONOR I EXPANSIÓ DE LA PERCEPCIÓ

A CURA DE MATÍAS RODRÍGUEZ-MOURIÑO I CHRISTIAN ALONSO
17.06.2023 - 01.10.2023

ESPAI 0

Participen: Agnès Pe, Félix Blume, Sissel Marie Tonn, Edu Comelles, Núria Andorrà, David Vélez, Eli Gras, Kepa Landa, Ginebra Raventós, House of Polymath (Jose R. Madrid Alonso), Arnau Sala Saez, Marc Vilanova

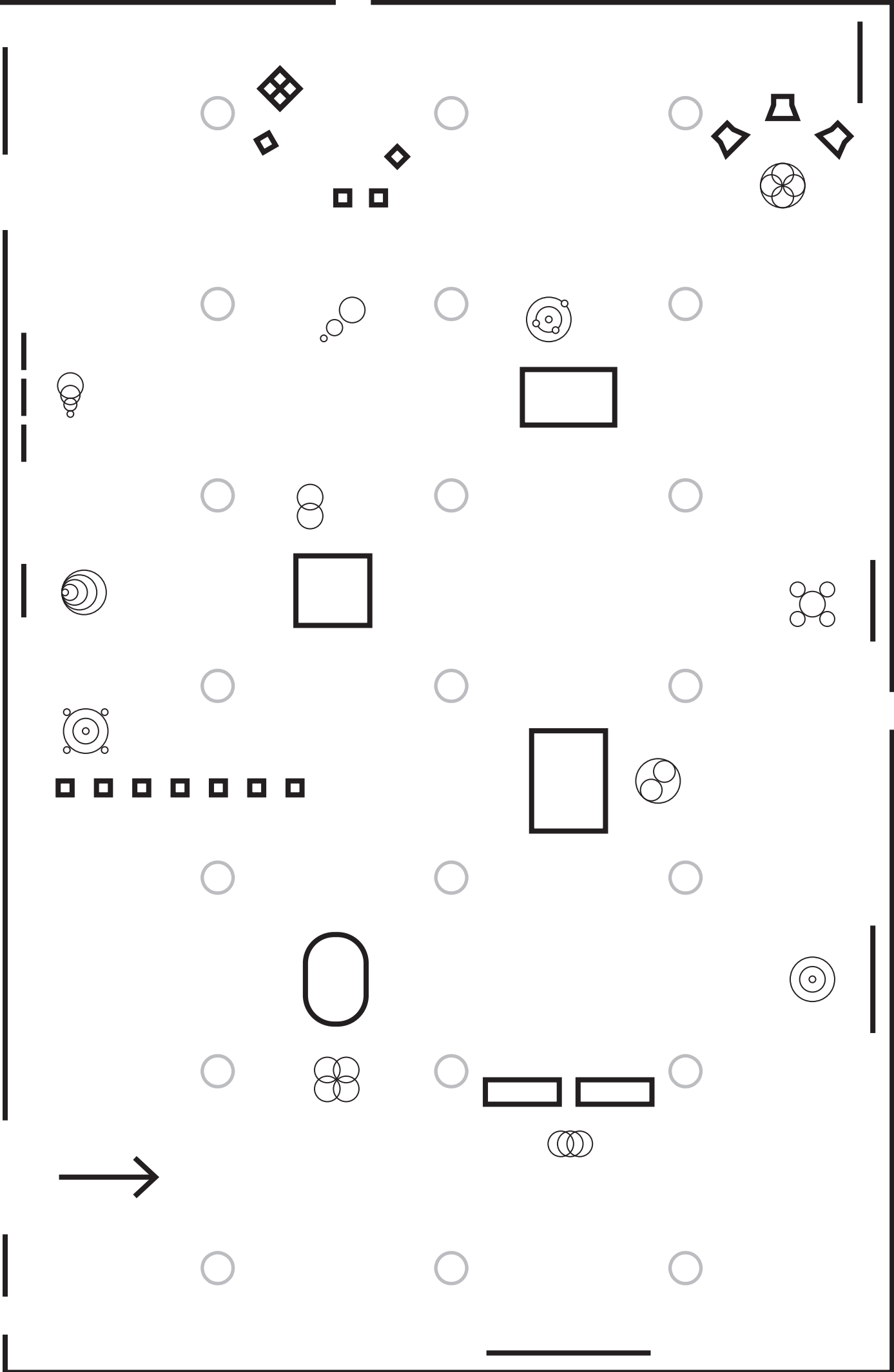

Edu Comelles, *Fleeting moments*, 2020.

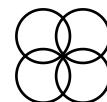
«Afectes sònics» és una exposició col·lectiva que explora el paper del so com una eina relacional, creativa i transformadora. Basant el seu treball en la recerca transdisciplinària i en la mediació tecnològica, els artistes combinen mètodes com l'enregistrament de camp, la síntesi modular, la composició, la performance, la sonificació d'entorns o la poesia sonora. Adoptant tipologies com la instal·lació immersiva, l'escultura sonora o el vídeo, els projectes conviden els visitants a escoltar, interactuar, experimentar, improvisar i crear. Considerant el so com un signe afectiu, crític i polític que va més enllà de la significació, la comunicació i la representació, els artistes ens interpel·len a qüestionar-nos qui som o com vivim; desafien una idea unívoca de la realitat i ens ajuden a projectar mons possibles; faciliten noves formes de relació entre i més enllà dels humans.

Des d'una perspectiva monista, no existeixen antagonismes entre subjecte i objecte, ment i cos, natura i cultura; només existeix una única matèria amb capacitat d'organització, intel·ligència i expressió. Aquesta visió immanent substitueix el concepte de l'individu com un ésser tancat en si mateix que se sobreposa al món, per una idea del cos com una entitat permeable, heterogènia i processual, que integra humans i no humans. El so ens permet copsar aquesta visió ecosistèmica i planetària, ja que, en comptes de fixar-se en coses estàtiques i inertes, en fa audibles les relacions; fa visible allò que les uneix, allò que enuncien i allò que afecten. El so amplia la nostra percepció i revela els intersticis de les coses; fa sensible un món de dependències i interdependències, de coexistència simultània entre entorns, cossos, energies, fluxos i agències.

«Afectes sònics» aplega treballs artístics que ens permeten generar noves sonoritats, emergències i materialitats; que ens proposen interactuar amb dispositius de manera lúdica; que ens conviden a projectar imatges partint de memòries passades i a entendre el paper creatiu de la distracció; que ens porten a reflexionar críticament sobre els detonants psicològics i les tecnologies de control; que ens permeten copsar el potencial subversiu de la sinestèsia; que contribueixen a fer que empatitzem amb l'experiència migratòria, les desigualtats socials i les dinàmiques geopolítiques; que posen de manifest la capacitat del so d'esdevenir un bioindicador ambiental; que fan visible i audible la ubiqüitat contaminant del plàstic; que ens ajuden a entendre que els humans conviuen amb formes de vida no humanes de manera constitutiva.

Eli Gras, Picot lliscador; la carrera, 2023.
Instal·lació (varetes de ferro amplificades,
picot de fusta, cilindres de fusta, , auriculars)

Instal·lació interactiva que transforma la popular joguina infantil, en què un picot de fusta baixa lliscant per una vareta de ferro i causa un cert ritme, en una versió acústica amplificada i de grans dimensions. Recurs sonor i alhora lúdic, aquesta peça barreja elements del joc que tots coneixem però aportant-hi una altra mirada, que pot sorprendre pel resultat del recurs, quan es barreja més d'un element de diferent mida, causant poliritmies de tons i velocitats diferents, resultat que pot ser activat i combinat a voluntat, mitjançant la manipulació lliure d'infants i adults. La idea de l'exploració sonora lúdica, que alhora desperta l'infant encuriós que tots conservem, cercant els mecanismes d'una petita ciència, és reflectida en la forma d'un enginy que, aparentment, no guarda secrets.

Et proposem les següents **indicacions per interactuar amb la peça**. Si us plau, tingues cura a l'hora de manipular els objectes i els dispositius elèctrics:

1. Fes pujar l'ocell, amb delicadesa, al capdamunt de la vareta.
2. Deixa'l caure. Si calgués, pots ajudar-lo a iniciar la trajectòria fent-li picar el bec suaument contra la vareta.
3. Pots interrompre el moviment de l'ocell travant una pinça a sota seu, de manera que quedi suspès.
4. Pots tornar a posar en marxa el moviment de l'ocell quan vulguis, i jugar així amb timbres i tempos.

Eli Gras treballa l'art sonor des dels anys vuitanta, i ha publicat àlbums en solitari i amb artistes com Pelayo Arrizabalaga, Motor Combo i Obmuz. Luthier experimental, ha creat instruments musicals, edicions singulars i performances com Saló Sonor, Peeled Piano i Esmolets. És fundadora del segell La Olla Express i del Festival NoNoLogic.

Pàgina web: <https://eligras.com/>

Sissel Marie Tonn, Plastic Hypersea (The Spill), 2021.
Videoprojecció (imatge, so; 25 min, 11 seg)

El concepte biològic de l'hipermar (*hypersea*) descriu la xarxa interconnectada de fluids plens de nutrients que flueixen a través de tots els organismes terrestres. La nostra sang, els líquids intersticials, els sucus gàstrics, la suor i l'orina són recordatoris diaris d'aquests orígens aquàtics compartits. Avui, però, hi ha un altre enllaç material que (re)connecta organismes marins i terrestres: el plàstic, estès per tots els racons de la Terra a través dels corrents d'aire i aigua i trencat en trossos cada cop més petits, que mai es desintegren completament i que passen dels entorns als nostres cossos.

Partint de la noció de contaminació compartida, *Plastic Hypersea (The Spill)* és un «documental de ciència-ficció» sobre com la presència de microplàstics als nostres entorns ens desafia a reconsiderar el nostre sentit de l'encarnació. Es tracta, alhora, d'un escenari imaginari que sorgeix d'un esdeveniment real: l'abocament de 349 contenidors al mar del Nord per part del vaixell portacontenidors *MSC Zoe* prop de les illes Frísones, als Països Baixos, el 2019, i el consegüent alliberament de milions de quilos de residus plàstics al medi ambient. Hauríem concebut aquest esdeveniment d'una altra manera si tingués un impacte immunològic directe sobre els nostres cossos?

A l'obra, seguim dos cossos humans que ballen al crepuscle amb sorra, mar i escuma a l'illa Schiermonnikoog; imatges microscòpiques de cèl·lules vibren a la pantalla ingerint microplàstics; una animació d'una larva d'estrella de mar explica el descobriment dels macrofags, i exploracions en 3D rastregen un naufragi del segle XVI –monedes d'or situades a sota de l'*MSC Zoe*. A través del so i la imatge, *Plastic Hypersea (The Spill)* convida els espectadors a involucrar-se visceralment en un món de relacions interpermeables cos-entorn, i a reimaginar allò que considerem «nosaltres».

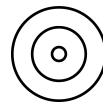
Sissel Marie Tonn (Copenhaguen, 1986) és una artista danesa establerta a la Haia (Països Baixos). En la seua pràctica, explora les complexes maneres en què els humans perceben el seu entorn, hi actuen i s'hi enreden. A través de treballs multimèdia immersius, es planteja contínuament la pregunta en el nucli del pensament ecològic: on percebem que acaba el nostre cos i on comencen els entorns que ens envolten?

Pàgina web: <https://sisselmarietonn.com/>

Cinematografia i edició: Sissel Marie Tonn. Cinematografia al laboratori: Casper Brink. Performers: Goda Žukauskaitė i Kenzo Kusuda. Narració: Yun Lee. Música i composició: Jonathan Reus. Violoncel: Maya Fridman. Banjo: Jonathan Reus. Imatge microscòpica: Marko Popovic. Representacions en 3D i imatges submarines: The Netherlands Cultural Heritage Agency. Imatges de l'*MSC Zoe*: Kustwacht Nederland. Eat, Prey, Swim: Dynamic Vortex Arrays creades per larves d'estrelles de mar. Video de William Gilpin, Vivek N. Prakash i Manu Prakash, 2016. Aquesta obra va ser comissionada per l'AND Festival (2021). Amb el suport de: BAD Awards, Stimfunds Creative Industries, Department of Environment and Health, VU Amsterdam Department Molecular Cell Biology & Immunology, Amsterdam UMC – VUmc. Gràcies a Heather A. Leslie, Juan J. Garcia Vallejo, Thijs Coenen, Jonathan Reus, Jaehun Park i Dani Admiss.

Félix Blume, *Fuga*, 2016.

Instal·lació (arxiu sonor [6 min, 50 seg],
reproductor d'MP3, auriculars, impressió)

Fuga és una instal·lació formada per un enregistrament sonor i una representació cartogràfica de Centreamèrica, Mèxic i el sud dels Estats Units. Amb aquest projecte, l'artista Félix Blume ens transporta al barri de Lechería, al municipi de Tultitlán (Mèxic), al centre del país. L'estació de tren de Lechería és el punt d'unió dels trens del sud i del nord del país; és un pas obligat per a les persones migrants que utilitzen els trens comercials per arribar als Estats Units d'Amèrica i, més que un lloc de pas, és un lloc de viatges.

Tot això fa de Lechería un indret singular, focus o bé símptoma de problemes globals, que converteix aquesta *colònia* mexicana en un lloc altament conflictiu, institucionalment abandonat i tristament perillós, en primer lloc, per a les persones migrants, que esdevenen víctimes de màfies, pors provocades per l'assenyalament sensacionalista de molts mitjans i la corrupció per part del funcionariat. Al seu pas per Lechería, moltes persones migrants (majoritàriament joves) són assaltades o extorsionades, i es calcula que fins al 60 % de les dones són violades.

Com enfrontar-se, aleshores, a aquesta peça? Enregistrada el 2016, quan l'alberg per a migrants (un dels pocs suports i elements de seguretat amb què es comptava) ja havia tancat, veus i mapa ens poden ajudar a entendre el viatge com una manera de viure, sense punt de partida ni destí; podríem dir que l'anada es torna tornada i el viatger es torna immòbil. Finalment, i com definim al començament, obres com aquesta revelen el poder del so com a escola d'empatia, una manera de situar-se al món i de posar-se en la situació, si més no momentàniament i segura, d'altres persones.

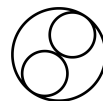
Félix Blume (Narbona, 1984) és artista sonor i enginyer de so. Viu entre Mèxic, el Brasil i França. Fa servir el so com a material principal en peces sonores, vídeos, accions i instal·lacions. La seua pràctica artística es basa en un concepte expandit del que significa «escoltar», que permet apreciar allò que és imperceptible i entrar en contacte amb els «altres», no necessàriament humans.

Pàgina web: <https://felixblume.com/>

Enregistraments fets a Lechería, Mèxic, agost-setembre de 2016. Amb les veus de: Miguel (Oaxaca, Mèxic), Oliver (Hondures), Pedro i Brian (Salvador), Carlos (Hondures), Roberto (Guatemala) i Rodrigo (Chiapas, Mèxic). L'artista vol donar les gràcies a Gabriel Lecup, Floriane Pochon, Clément Baudet, Andrea Díaz Mattei i Sara Lana. *Fuga* va ser realitzada a través d'una invitació de Phaune Radio per a Phaune Box#1. Nominada als Phonurgia Nova Awards (2017). Seleccionada per l'Ars Acústica de la UER. Col·lecció del CNAP (Centre National des Arts Plastiques) a França.

The House of Polymath (Jose R. Madrid Alonso), *Framed [Triggers]*, 2023.

Instal·lació (taula, reproductors d'MP3, arxiu sonor
[4 min], auriculars, urnes, tauleta)

Dins del cada vegada més preocupant problema de la contaminació acústica, proliferen un seguit de sons detonants o desencadenants (*triggers*) que ens marquen el dia i ens condicionen el comportament. Conscientment i inconscient, cada persona arrossega un seguit de sons que ens predisposen a determinades accions: que ens emocionen, ens irriten, ens fan recordar, ens relaxen, ens transporten, ens predisposen a socialitzar, ens fan ballar, ens produeixen ansietat, ens entristeixen, ens obliguen a continuar connectats a l'smartphone, ens fan somiar, ens fan segregar dopamina... *Framed [Triggers]* convida els visitants a escoltar una selecció de sons i a pensar en com els afecten, a pensar en el seu arxiu personal de sons detonants, a compartir alguns d'aquests sons amb l'artista i a ser coproductors d'una obra sonora.

Et proposem les següents indicacions per interactuar amb la peça:

1. Posa't els auriculars i escolta el mostreig de sons seleccionats per l'artista. Pensa en com t'afecta cadascun dels sons.
2. Comparteix el teu arxiu de sons detonants amb l'artista. Pots escriure el so i el seu efecte en paper i dipositar-lo a l'urna, o bé pots fer servir el codi QR per enviar les teues pròpies gravacions a través de WhatsApp.
3. Partint de l'arxiu sonor recopilat, l'artista The House of Polymath crearà un banc de sons i durà a terme un treball compositiu.
4. Finalment, l'artista visual Albert Bayona i el músic Antonio Torres faran servir aquest material per fer una performance en directe el dia 23 de setembre de 2023 (consulta les activitats associades al final d'aquest full).

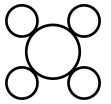
The House of Polymath (Jose R. Madrid Alonso; Lleida, 1986) és un compositor, productor i multiinstrumentista amb més de divuit anys d'experiència com a productor, arranador i orquestrador. Actualment, la seua tasca creativa se centra en la producció musical en general, i específicament en la composició de música per a pantalla: animació, publicitat, acció real i videojocs. Format a l'Escola Superior de Música de Catalunya (ESMUC), ha estudiat amb Vanessa Garde, Gerard Pastor, Arnau Bataller, Lluís Vergés, Bernat Vivancos i Albert Guinovart.

Pàgina web: <https://www.houseofpolymath.com/>

Director artístic i productor: The House of Polymath (Jose R. Madrid Alonso). Artistes col·laboradors: Albert Bayona i Antonio Torres.

Arnau Sala Saez, *Atenció Attention*, 2021.

Instal·lació (reproductor d'MP3,
arxiu sonor [21 min, 37 seg],
auriculars, impressió)

Atenció Attention estudia el paper de la distracció com a eina de creació, autoconeixement i escolta activa. L'obra se centra en algunes de les característiques de l'atenció definides per la psicologia (amplitud, intensitat, oscil·lació, control), així com en els factors que hi influeixen com a punts de referència per maniobrar, organitzar i manipular mostres sonores. La peça es basa en determinants distractors externs i en les teories de la facilitació social i el conflicte de distracció de Gordon Allport, Glenn S. Sanders, Robert S. Baron o Danny Moore, ja que porten valors aplicables a priori com a paràmetres per a les eines de composició musical. Per processar la font de so, se li assignen valors, es comparen i se cerquen aquells amb el valor absolut més alt. Els resultats en aquests casos són mostres de llarga durada que s'han treballat amb una àmplia llibertat de decisió quant a les dinàmiques, probabilitats o decisions estètiques, sense buscar un rigor analític i deixant espai en el terreny creatiu.

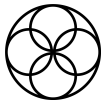
Aquesta investigació també permet plantejar qüestions en una dimensió més política; així, es pregunten sobre com diferents condicions, com el TDAH (trastorn per déficit d'atenció amb hiperactivitat), es defineixen com a disfuncionals en un marc capitalista, o com la gestió de l'atenció, en un període definit per la sobrecàrrega d'informació i les noves formes de comunicació que es basen en estímuls constants i immediats, ens afecta; es qüestiona, així, la idea d'èxit o de fracàs en un context social centrat en la producció.

La pràctica d'Arnau Sala Saez (Manresa, 1978) transita per diferents formats que s'alimenten els uns als altres. El so tradueix estructures visuals, i la forma es condensa en composicions sonores: a través d'aquest hàbitat, Sala construeix un sistema els elements del qual es relacionen al voltant de la mateixa consciència.

Pàgina web: <https://arnausalasaesz.com/>

Ginebra Raventós, *Estampes del silenci, del vertigen, del membre fantasma, de l'èxtasi, de tu*, 2022.

Videoprojeccions (imatge; so; 11 min, 58 seg;
12 min, 29 seg; 4 min, 05 seg, auriculars)

Aquesta peça de poesia immersiva explora la capacitat del so d'interpel·lar-nos, de generar afectes i narratives comunes, de configurar la nostra identitat i la memòria col·lectiva. Els elements que formen l'obra (una sèrie d'estampes en què l'artista desplega el seu univers poètic) s'entremesclen en un tot indissociable per on es travessen abismes i s'explora la paraula, el silenci i la veu com aquella extremitat etèria que ens permet tocar-nos. Partint de l'exploració del buit i l'estranyesa que ens deixa l'absència, el dol (allò que no és tangible, però que se sent molt present), emergeix la metàfora del membre fantasma i els fenòmens psicoacústics, com el de la «paraula fantasma», estudiats per l'acadèmica Diana Deutsch, de manera que es lliguen, així, les dimensions psíquiques i socials.

Com habitar tot allò de què mai es parla, però que ens envaeix? Com habitar el que ja no hi és, però que ens sobreviu? El 80 % dels pacients a qui s'ha amputat una extremitat pateixen la síndrome del membre fantasma, que com sabem es caracteritza per sentir les extremitats, malgrat que aquestes hagin estat amputades. En aquesta peça, es proposa jugar amb el fenomen de la «paraula fantasma» per encarnar una paradoxa fascinant: com la veu, a través del llenguatge, ens acosta entre nosaltres i alhora ens repel·leix. Al centre de tot, la veu permet fregar-nos i alhora ens ancora a no poder escapar de nosaltres mateixos, de les nostres idees, prejudicis i fantasmes. Ens fa caure dins nostre, fins i tot quan sentim una veu que no és la nostra. La il·lusió i la realitat es desdibuixen.

Aquesta instal·lació presenta una selecció de les set estampes de la peça original: 1. estampa de la veu que vol tocar-te; 2. estampa de l'abisme; 3. estampa de les nits que es fan llargues; 4. estampa del membre fantasma; 5. estampa del silenci; 6. estampa de tu; 7. estampa de l'èxtasi.

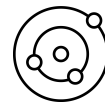
Ginebra Raventós (Barcelona, 1990) és una poeta i artista sonora que investiga l'expansió del camp d'acció de la poesia. El seu camp d'estudi travessa la veu, la paraula, l'inconscient col·lectiu i la psicoacústica. El 2021 va publicar el llibre sonor *Saturn darrere nostre: el glaç, el got, el buit l'acte verge*. Ha actuat i presentat les seues peces a la Fundació Tàpies, a Barcelona Poesia, a Poesia i+, al festival Eufònic, a l'Antic Teatre, al Sónar+D, a Hangar, al CC Sant Agustí, a La Casa Encendida, al festival de literatura de Copenhaguen, a la universitat KUA (Copenhaguen), a MONOM (Berlín), a l'IRCAM (París), a la Universitat de les Arts de Reykjavík i al King's College London, entre d'altres.

Pàgina web: <https://www.ginebraraventos.com/>

Ginebra Raventós de Volart: poesia, creació, conceptualització, producció i edició audiovisual.
Hi col·laboren: EMARX (videocodig i masterització sonora) i Molokolom (càmera). Amb el suport del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

David Vélez, *La tierra se escucha*, 2023.

Instal·lació (reproductors d'MP3, arxius sonors [5 min; 5 min; 5 min], auriculars, caixes de metacrilat amb compost, pulveritzadors)

Tornant de nou al terreny micrològic i multiespècie del so, aquesta obra de David Vélez té com a objectiu connectar els nostres sentits i convertir-los en una continuació del nostre entorn. En el món vibràtil de les plantes, terra i aigua estan vives, de la mateixa manera que la fauna de què formen part. La terra i l'aigua estan vives en tant que són aliades necessàries, i, només en aliança, la planta aconsegueix completar-se a si mateixa.

Partint d'un enregistrament bioacústic realitzat en terra plantada amb ruibarbre (*Rheum rhabarbarum*) i habitada per cucs vermells (*Perionyx excavatus*), aquesta instal·lació, en què es combinen reproductors d'MP3, auriculars i caixes de metacrilat amb compost, busca convidar-nos a escoltar la peça mentre oloren la terra; així, connectarem estímuls sonors i olfactivs, excitant i «contaminant» d'aquesta manera els uns amb els altres.

Vélez ens proposa un exercici alhora etnogràfic i ontològic, que ens reesitua a l'espai al mateix temps que ens fa qüestionar els límits del(s) nostre(s) món(s). Des d'una perspectiva posthumana, ens ajuda a comprendre les limitacions de l'òida humana, el paper que la tecnologia pot tenir a l'hora d'estendre els nostres sentits, i, finalment, a qüestionar la nostra pròpia identitat com a mòduls autosuficients, per pensar-nos com a contínuums, barreges mutants, interregnes, llindars.

David Vélez és un artista sonor colombià que investiga la diversitat i l'empatia en l'escolta. Per això, desenvolupa estratègies artístiques que incorporen metodologies bioacústiques i etnogràfiques. El seu treball se centra en l'enregistrament de sons imperceptibles i l'estimulació no invasiva de plantes amb síntesi musical. En els seus experiments, instal·lacions, composicions i performances, els espais de creació i exhibició d'art dialoguen amb les places de mercat, les cuines, els menjadors i les hortes.

Pàgina web: <https://habitatsonoro.wordpress.com/>

Núria Andorrà, *so c so*, 2023.

Instal·lació (arpa de piano; auriculars; micròfons de contacte; gomes; peces de metall, plàstic i bambú)

Amb aquesta instal·lació interactiva, l'artista ens convida a percutir les cordes d'una arpa de piano que ha estat modificada amb objectes de diferents materialitats, que ens permeten generar noves sonoritats i experimentar individualment i col·lectiva. Amb aquest exercici l'artista es proposa estimular l'escolta activa dels visitants, i els ofereix escoltar diferents materials sonors que ells mateixos poden generar. «Escoltar», com ens diu la mateixa artista, és aprendre, «però no pots aprendre del que escoltes si ho fas de manera passiva». És per això que, sense perdre de vista el plaer de l'escolta, ens proposa un exercici d'escolta activa; una activitat única que succeeix aquí i ara.

Et proposem les següents **indicacions per interactuar amb la peça**. Si us plau, tingues cura a l'hora de manipular els objectes i els dispositius elèctrics:

1. Posa't els auriculars, de manera que t'ajudin a aïllar-te del so extern.
2. Escull un objecte per generar so, percutint contra les cordes.
3. Intenta generar un gest amb ell.
4. Tanca els ulls i continua generant el so.
5. Entra en un estat mental d'observació del so.
6. Tracta de visualitzar el so com un conjunt d'objectes.
7. Escolta'n el ritme, el timbre, la melodia, l'altura, el color, la textura.
8. No et centris gaire en un aspecte en particular, de moment. En lloc d'això, tracta de mantenir el so al centre de la ment per poder-lo observar fàcilment.
9. Reflexiona sobre aquest so, intenta manipular-lo, modificar-lo...

Mentre fas això, prova de fer-te alguna d'aquestes preguntes: quins són els diferents elements?; quantes capes de so sento, en realitat?; com es modifica el so?; com comença?; com acaba?; se sobreposen sonoritats?

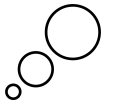
Núria Andorrà (Bellpuig, 1980) és percussionista, improvisadora i compositora. La seua obra proposa un univers on les imatges, el so i el cos s'uneixen per transmetre emocions i crear des d'una perspectiva interdisciplinària. Premi Alicia de l'Acadèmia Catalana de la Música i directora artística del MontMusic Festival, ha actuat amb Agustín Fernández, Fred Frith, Lê Quan Ninh, Joëlle Léandre, Zlatko Kaučič, Rafał Mazur, Mats Gustafsson, Pablo Ledesma, Nate Wooley, Ingar Zach, Frances-Marie Uitti, Joe Morris, Alessandra Rombolá, Tom Chant, Yasmine Azaiez, Anne-Liis Poll, Nuno Rebelo o Christiane Bopp.

Pàgina web: <http://nuriaandorra.com/>

Idea i disseny sonor: Núria Andorrà. Disseny tècnic: Jordi Salvador. Cessió de l'arpa de piano: Enric Paré.

Agnès Pe, Còclees, 2023.

Instal·lació (conjunt de focus de llum mòbils modificats)

Còclees és una instal·lació interactiva que capta els sons ambientals de l'Espai 0 de La Panera i els transforma en estímuls lumínics generats per focus dispersats per la sala. El projecte s'inspira en el funcionament de la còclea, l'òrgan del sentit de l'audició que és capaç de transformar les vibracions del so en senyals elèctrics que són enviats al cervell. Particularment, s'inspira en una investigació científica recent, que aspira a desenvolupar un implant coclear que, en comptes de transformar ones de so en senyals elèctrics, les transforma en senyals lumínics. En els implants coclears convencionals, el so que entra a l'orella es dirigeix a un xip que processa el so que detecta. Posteriorment, el xip crea senyals i els envia a les neurones. El nou implant, en canvi, genera llum mitjançant xips LED i l'envia directament a les cèl·lules nervioses a través d'un cable de fibra òptica.

L'implant coclear lumínic milloraria l'audició de les persones, ja que evitaria els problemes derivats de la bioconductivitat del líquid de l'orella, com la pèrdua de nitidesa o la dificultat de sentir-hi en contextos amb molt soroll ambiental. Perquè aquest sistema funcioni, no obstant això, les cèl·lules nervioses de l'orella s'haurien de modificar d'alguna manera per permetre que responguin a la llum en lloc de fer-ho a l'electricitat.

En el seu dispositiu, van utilitzar un implant amb deu xips LED. En les persones, aquest dispositiu faria servir seixanta-quatre LED. El nou prototip s'ha experimentat amb èxit en rates de laboratori, i s'espera que es puguin fer assajos clínics a partir de 2025. Amb el seu projecte artístic, Agnès Pe transforma l'Espai 0 de La Panera en una còclea expandida que, a més de transformar un estimul sonor en un estimul de naturalesa no acústica, proposa una reflexió sobre una escolta no humana, i sobre la hipervigilància que s'exerceix sobre els nostres cossos.

Agnès Pe (Lleida, 1985) és llicenciada en Comunicació Audiovisual i ha fet el màster en Comunicació Social, especialitat en psicologia dels mitjans, a la Universitat Pompeu Fabra. Ha cursat els seus estudis entre Bilbao, València, Barcelona i Ciutat de Mèxic. Docent, investigadora, productora i musicòloga autodidacta, s'interessa per l'excepció, allò que toca els marges socials, amb una atenció especial per l'entorn generatiu de continguts sonors a través d'internet (prosumers), com el remix i el cut up. Actualment, resideix i treballa a Barcelona; condueix el programa radiofònic Shuffle a Resonance Extra (Regne Unit) i és col·laboradora a la ràdio del Museo Reina Sofia.

Pàgina web: <https://www.agnespe.com/>

Marc Vilanova, Saxophone Miniatures, 2015.

Videoprojecció (imatge, so [1 min, 14 seg; 1 min 14 seg; 1 min, 14 seg], auriculars)

Saxophone Miniatures és una sèrie de peces de vídeo de curta durada que explora la relació entre so i imatge des d'un punt de vista, de nou, micrològic. Jugant alhora amb llums i perspectives dins i fora d'un saxòfon, les microcàmeres que l'artista va disposar dins o fora del tub li permeten recrear un petit món en miniatura on tot es revela com a interconnectat. Creades a Hèlsinki, Barcelona i Anvers, aquestes tres peces s'exposen juntes per primera vegada per a aquesta exposició.

Aquesta sèrie torna a conceptes centrals en la nostra exposició: la relació entre so i intimitat, la relació entre allò que és matèric i allò que és immaterial, la difusa barrera entre el món que definim com a «individual» i el món que ens envolta, de l'infrasònic a l'escala d'un planeta que ens excedeix al mateix temps que ens habita. Així, podem entendre *Saxophone Miniatures* com una reflexió sobre la nostra autonomia.

Marc Vilanova (1991) és un artista sonor i visual que treballa en la intersecció entre l'art, la ciència i la tecnologia, explorant conceptes com ara l'audiovisualitat, l'automatització, l'autoexpressió de la màquina, la intel·ligència artificial i la superintel·ligència o les implicacions sociopolítiques de la relació de la societat amb la tecnologia. Actualment, crea instal·lacions audiovisuals mentre treballa amb performances i fa col·laboracions interdisciplinàries amb dansa, teatre i imatges en moviment. Les seues peces s'han presentat en múltiples festivals al Japó, els Estats Units, el Canadà, el Brasil, Colòmbia, Cuba, l'Iran, Taiwan, Corea del Sud, Rússia i molts països d'Europa.

Pàgina web: <https://marcvilanova.com/>

Idea, música i performance: Marc Vilanova. Càmera: Koen Theys i Luc de la Salle. Performance (Miniature III): Joshua Hyde, Tom Jackson i Joan Jordi Oliver Arcos. So (Miniature III): Istvan Leel-össy. Premi del jurat al World Saxophone Congress Strasbourg'15 i ACTIVA - International Sound-Video Art. Agraïments especials: Carles Pons, James Andean i Sergi Castrillon.

Kepa Landa, *Dendrocopos data*, 2023.
Instal·lació (reproductors d'MP3,
arxiu sonor [13 min, 26 seg], impressió)

Aquest projecte combina el repicament d'un picot (*Dendrocopos major*) amb dades dendrocronològiques d'un bosc de pins a Arcalís (Pallars Sobirà). La dendrocronologia (del grec δένδρον, *dendron*, 'arbre'; χρόνος, *chronos*, 'temps', i λόγος, *logos*, 'estudi') és la ciència que estudia la datació partint dels anells de creixement dels arbres i n'analitza els patrons. Al Laboratori de Silvicultura de l'ETSEA-UdL (Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agroalimentària i Forestal i de Veterinària de la Universitat de Lleida) s'estudia la relació entre l'evolució del clima i la variació dels anells de les coníferes. Les dades de l'índex de creixement dels arbres s'estenen des de 1930 fins a 2008, i corresponen a onze arbres.

Així, el que se'ns presenta en aquesta obra és el resultat de l'aplicació d'aquestes dades com a paràmetre de transformació al repicament sonor d'un picot. En aquest cas, el ritme al qual es repeteixen les percussions de l'ocell és transformat per les dades de creixement anual dels anells dels arbres; d'aquesta manera, se sonifica el registre que realitza cada arbre als seus anells i es connecta, així, amb les condicions de vida que van experimentar aquest conjunt d'arbres (les condicions del bosc, la temperatura, la humitat, etc.), les quals, per tant, es poden aproximar a les que un ocell pugui experimentar.

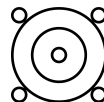
Els investigadors en dendrocronologia i clima han constatat el paral·lelisme entre el creixement dels anells i les condicions climàtiques, i se'n serveixen per deduir les condicions climàtiques del passat, anteriors als darrers cent cinquanta anys, dels quals tenim dades, atès que sí que hi ha arbres molt més llargs (de més de dos-cents o quatre-cents anys...). El repicament dels ocells actua així com a traductor i altaveu metafòric dels bioindicadors silenciosos, que són els arbres. Quin altre animal pot saber tant de l'interior dels arbres?

Kepa Landa (Arizcun, 1969) és professor de l'Escola Politècnica Superior de la Universitat de Lleida. Llicenciat i doctorat per la Facultat de Belles Arts de Conca (UCLM), també va fer estudis de música electroacústica al GME. Combinant l'ensenyament, la gestió cultural, el comissariat i l'edició, la seua producció artística ha girat al voltant de les possibilitats de coneixement i percepció del nostre entorn mediatitzat, i ha emprat diversos mitjans, incloent-hi la sonificació de dades. El seu treball s'ha exposat en exposicions col·lectives al Museo Reina Sofía, a Medialab Prado (Madrid), al Patio Herreriano (Valladolid) o al Centre d'Art Santa Mònica (Barcelona).

Pàgina web: <https://kepalanda.hotglue.me/>

Agraïments: Carlos de Hita, per l'enregistrament original del picot garser gros. Dades facilitades des del Laboratori de Silvicultura de l'ETSEA-UdL.

Edu Comelles, *Fleeting Moments*, 2020.
Instal·lació (8 pantalles LED, metacrilat, tall làser,
llapis i fusta; 30 x 30 x 90 cm)

Fleeting Moments és una sèrie de vuit peces a mig camí entre l'escultura, la pintura i la fabricació digital. Sobre pantalles LED, l'obra presenta una sèrie de peces de petit format que mostren, a través de tall làser, espectrogrames elaborats a partir de converses quotidianes, moments i vivències íntimes de l'artista. L'espectrograma és una representació visual, bidimensional o tridimensional, de les freqüències de so i de les seues variacions temporals, que tradueix gràficament l'espectre de senyals acústics i, per tant, la seua energia particular. Els grafismes elaborats per l'artista transformen visualment vivències personals de les quals tan sols podem intuir la forma espectrogràfica, les seues restes, ja que ni se'n conserva el so original ni s'especifica el contingut de les converses i els sons que les van crear.

En la mesura que els espectrogrames fixen el que ja ha marxat —una conversa quasi oblidada, el soroll d'una persona que ja no és amb nosaltres, un moment íntim que ningú més va sentir—, et convidem a fer els exercicis especulatius següents:

1. Intenta reconstruir (és a dir, imaginar-te) les vivències de l'artista a partir d'aquests sons transcrits.
2. Després d'apreciar els espectrogrames, pensa en un esdeveniment recent que hagi estat rellevant per a tu, i procura imaginar quina imatge espectrogràfica creus que generaria aquest esdeveniment.
3. Quins moments de la teua vida passada t'agradaria poder tornar a sentir? Quins moments esborraries?
4. Series capaç de fer l'exercici contrari, és a dir, contemplar aquests grafismes i, a partir d'ells, fabular sobre noves situacions i converses?
5. Quina creus que és la relació entre so i intimitat? Quina creus que és la relació entre so i empatia?

Edu Comelles (Barcelona, 1984) és artista, músic i gestor cultural. El seu treball uneix l'art sonor, la producció musical i el disseny de so en diferents àmbits de la cultura. Guanyador el 2017 de la prestigiosa Beca Leonardo / BBVA, ha estat també guardonat amb premis i beques com Buit Blanc (Alacant), Emergents, Labore (Euskadi), Laboral, Lo Pati, o la beca Pépinières Européennes. La seua trajectòria internacional ha passat per l'Argentina, l'Uruguai, Mèxic, Holanda, Portugal o el Regne Unit, i la seua discografia ha estat publicada per segells com Spa.RK, Fluid-Audio, Archives o Envelope Collective, entre molts d'altres. Des de l'any 2007 dirigeix Audiotalaia, una plataforma dedicada a la formació, la producció i la difusió de música electrònica i art sonor.

En memòria de José Manuel Costa, inspiració i part implicada en la gènesi d'aquesta proposta. Projecte coproduït pel Consorci de Museus de la Comunitat Valenciana i la Beca Leonardo a Investigadors i Creadors Culturals 2017, Fundació BBVA.

Matías Rodríguez-Mouriño i Christian Alonso

ACTIVITATS VINCULADES

Aforament limitat.

Inscripció prèvia.
infolapanera@paeria.cat

JULIOL

15 12H

La sonificació de dades ambientals.

Xerrada a càrrec de Kepa Landa (artista, investigador, docent, Escola Politècnica Superior, Universitat de Lleida).

SETEMBRE

22 18H

El so i la qüestió no humana.

Taula rodona amb Salomé Voegelin (filòsofa, University of the Arts London), Maud Seuntjens (comissària, Sonic Acts Amsterdam), David Vélez (artista, fundador del projecte Hàbitat Sonoro).

SETEMBRE

23 18H

Còclea mix.

Concert d'Agnès Pe (docent, investigadora, productora). 20è Aniversari de La Panera. Recinte exterior del Centre d'Art la Panera .

SETEMBRE

23 19H

[Framed Triggers].

The performance.

Concert d'Albert Bayona (artista) i Antonio Torres (músic i productor). 20è Aniversari de La Panera. Recinte exterior del Centre d'Art la Panera.

Exposició

Comissariat:
Matías Rodríguez-Mouriño
i Christian Alonso
Coordinació:
Antoni Jové
Muntatge:
Carlos Mecerreyes,
Jordi Alfonso
i Teresa Nogués
Disseny gràfic:
Marta Jou
Fotografies:
Jordi V. Pou
Atenció als visitants:
Miquel Palomes
i Joana Castillo
Servei de lectura fàcil:
Fundació Aspros
Servei de neteja:
Antonia Marín

Centre d'Art la Panera

Direcció:
Christian Alonso
Coordinació d'exposicions:
Antoni Jové
Centre de documentació:
Anna Roigé
Educació: Helena Ayuso
Programes públics:
Roser Sanjuan
Manteniment:
Carlos Mecerreyes

Horari

De dimarts a dissabte,
de 10 a 14 h
i de 17 a 19 h
Diumenges i festius,
d'11 a 14 h
Dilluns tancat